

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Plán odpadového hospodářství Jihočeského kraje

**Na období 2016 – 2025 s výhledem do roku 2035
Aktualizace 2023**

Směrná část

Anotace

Plán odpadového hospodářství Jihočeského kraje je zásadním strategickým dokumentem v oblasti odpadového hospodářství Jihočeského kraje na období následujících deseti let. Plán je rozdělen do tří základních částí, které společně utváří komplexní pohled na problematiku odpadového hospodářství a stanovují cílové parametry pro hlavní odpadové toky.

Směrná část shrnuje přehled nástrojů na podporu prosazování a kontroly přijatých cílů POH JČK a představuje hlavní východiska přijatá Jihočeským krajem, na jejichž základě budou konkretizovány postupy pro dosažení přijatých cílů.

Obsah

4.	Směrná část	5
4.1	Kritéria hodnocení změn podmínek, na jejichž základě byl POH JČK zpracován..	5
4.2	Přehled nástrojů pro prosazování a kontrolu plnění cílů POH obecně	6
4.2.1	Normativní nástroje	6
4.2.2	Ekonomické nástroje	7
4.2.3	Administrativní nástroje.....	8
4.2.4	Informační nástroje.....	9
4.3	Kritéria pro typy, umístění a kapacity zařízení pro nakládání s odpady podporovaná z veřejných zdrojů	11
4.3.1	Podpora prvků stávajících systémů odpadového hospodářství.....	12
4.3.1.1	Komunální odpady	12
4.3.1.2	Biologicky rozložitelné odpady	14
4.3.1.3	Potravinové odpady	15
4.3.1.3	Nebezpečné odpady	15
4.3.1.4	Výrobky podléhající režimu zpětného odběru	16
4.4	Záměry na potřebná zařízení pro nakládání s odpady.....	18
4.4.1	Komunální odpady	18
4.4.2	Biologicky rozložitelné odpady	20
4.4.4	Souhrn potřeb nových zařízení pro nakládání s odpady	21
4.5	Role a činnosti kraje	22

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

4. Směrná část

Směrná část POH JČK je samostatnou částí, která definuje podmínky předpoklady a nástroje, které budou nezbytné pro splnění stanovených cílů a opatření POH JČK. Součástí směrné části je i stanovení východisek a hlavních směrů pro naplnění hlavních cílů v zásadních oblastech odpadového hospodářství Jihočeského kraje.

4.1 Kritéria hodnocení změn podmínek, na jejichž základě byl POH JČK zpracován

POH JČK byl vypracován plně v souladu s POH ČR na základě splnění následujících podmínek:

- a. Stabilita právního prostředí v ČR a v EU v oblastech ovlivňujících a souvisejících s odpadovým hospodářstvím.
- b. Stabilita ekonomického prostředí na světové i národní úrovni.
- c. Připravenost řešit krizové stavy a živelné pohromy.
- d. Odpovědnost státu za vytyčené cíle POH ČR včetně cílů a opatření Programu předcházení vzniku odpadů ČR, jež povedou ke zvýšené odpovědnosti české populace za životní prostředí a zdraví lidí v ČR.

V souladu s § 101 odst. 3 zákona o odpadech musí být plán odpadového hospodářství kraje aktualizován při každé zásadní změně podmínek, na jejichž základě byl zpracován. POH JČK bude aktualizován v případě že:

- dojde k takové změně legislativy, která vyvolá rozpor POH JČK s legislativou (zejména s dopadem na cíle a na opatření);
- dojde ke změně POH ČR, která vyvolá rozpor s POH JČK

Jihočeský kraj zpracovává vyhodnocení stavu plnění plánu odpadového hospodářství kraje jedenkrát za dva roky. Součástí tohoto vyhodnocení bude i hodnocení výše uvedených podmínek. V případě naplnění změnových kritérií bude kraj postupovat v souladu s platnou legislativou.

4.2 Přehled nástrojů pro prosazování a kontrolu plnění cílů POH obecně

Cíle, zásady a opatření stanovené v POH JČK jsou navrženy tak, aby podporovaly hierarchii odpadového hospodářství definovanou zákonem o odpadech a POH České republiky a stanovily dlouhodobou strategii rozvoje odpadového hospodářství v regionu Jihočeského kraje.

Hierarchie odpadového hospodářství je stanovena následovně:

- Předcházení vzniku odpadů
- Příprava k opětovnému použití
- Recyklace
- Jiné využití, vč. energetického
- Odstranění /skládkování/

K tomuto účelu bude využito souboru nástrojů. Výčet nástrojů ve směrné části vychází z POH ČR, podmínkou pro realizaci některých nástrojů je jejich definice a ukotvení v nových právních předpisech, které budou upravovat oblast nakládání s odpady v České republice. Jedná se především o zákon o odpadech, zákony týkající se zpětného odběru vybraných typů výrobků s ukončenou životností a zákon o obalech.

4.2.1 Normativní nástroje

- Právní předpisy upravující oblast životního prostředí a odpadového hospodářství v ČR, především tedy zákon o odpadech a jeho prováděcí právní předpisy, zákon o obalech.
- Směrnice EU pro oblast nakládání s odpady transponované do právních předpisů ČR, v souladu s nabytím jejich účinnosti, přímo aplikovatelná Nařízení EU. V právních předpisech ČR a strategických dokumentech v oblasti odpadového hospodářství se vychází z požadavků a principů vyplývajících z relevantních evropských předpisů.
- Strategické dokumenty ČR a Jihočeského kraje s vazbou na odpadové hospodářství. Zásadním dokumentem z hlediska životního prostředí je Státní politika životního prostředí ČR. Dále je to na celostátní úrovni Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (SRUR), Surovinová politika ČR, Politika druhotných surovin ČR, Státní energetická koncepce ČR atd.

V Jihočeském kraji to jsou zejména:

- Územní energetická koncepce Jihočeského kraje,
- Koncepce ochrany přírody Jihočeského kraje,
- Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje,
- Program zlepšování kvality ovzduší.

Dále mohou být zpracovávány nové plány odpadového hospodářství obcí/svazku obcí nebo obdobné strategické/rozvojové dokumenty obcí v oblasti odpadového hospodářství.

- Uplatňování kontrolních pravomocí veřejné správy. Většina stávajících povinností daných zákonem o odpadech je obecně kontrolovatelná. Je nutno posilovat praktické naplňování kontrolních kompetencí všech dotčených správních orgánů.

4.2.2 Ekonomické nástroje

- **Poplatky za uložení odpadu na skládku.** Za ukládání odpadů a dalších materiálů na skládku odpadů je placen poplatek. Poplatníkem je osoba, která odpad předává provozovateli skládky odpadů. Plátcem poplatku je provozovatel skládky. Provozovatel skládky odvede poplatek příjemcům poplatku. Poplatek se odvádí ve výši podle množství odpadu a materiálu uloženého na skládku v daném poplatkovém období. Poplatek bude definován jak pro ostatní, tak i pro nebezpečné odpady. U odpadů, které bude od roku 2030 zakázáno ukládat na skládky odpadů, bude poplatek v následných letech postupně navyšován tak, aby docházelo k postupnému snižování množství těchto odpadů ukládaných na skládky.
- **Odpady a materiály ukládané na skládku jako technologický materiál** pro technické zabezpečení skládky (TZS) budou do určitého množství osvobozeny od platby poplatku. Toto množství bude stanoveno v procentech hmotnosti. U nebezpečných odpadů ukládaných jako TZS toto osvobození není (zamezení účelového vykazování NO jako TZS).
- **Finanční rezerva pro rekultivace, sanace a následnou péči po ukončení provozu skládek podle zákona o odpadech.** Rezervu vytváří provozovatel skládky v rámci svých nákladů.
- **Poplatek na bráně ZEVO (gate-fee).** Cena za energetické využívání/likvidaci odpadu.
- **Rozšířená ekonomická odpovědnost výrobce.** Fyzické osoby podnikající a právnické osoby, které vyrábí, uvádí v ČR na trh nebo do oběhu vybrané výrobky, mají stanoveny specifické povinnosti zpětného odběru výrobků s ukončenou životností, povinnosti poskytování informací, financování daných činností, povinnosti následného nakládání s odpadem a splnění stanovených procent jeho využití a recyklace.
- **Finanční záruka a pojištění první fáze provozu skládky podle zákona o odpadech.** Zákonem o odpadech stanovená povinnost pojištění odpovědnosti za škodu na životním prostředí a zdraví lidí způsobenou provozem skládky odpadů.

- **Zálohy na vratné obaly podle zákona o obalech.** Poplatek má motivační funkci.
- **Platby osob uvádějících obaly na trh nebo do oběhu autorizované obalové společnosti.** Tyto finanční prostředky jsou použity k zajištění zpětného odběru a využití odpadů z obalů a přispívají tak značnou mírou k zajištění tříděného sběru komunálních odpadů. Kromě toho motivují osoby uvádějící obaly na trh nebo do oběhu k minimalizaci hmotnosti obalů.
- **Emisní poplatek.** Poplatek se platí při první registraci použitého vozidla kategorie M1 a N1 v České republice. Pokud je již vozidlo v ČR registrováno, platí se poplatek při první přeregistraci vozidla.
- **Pokuty podle zákona o odpadech, zákona o obalech, zákona o obcích a přestupkového zákona.**
- **Platby za provoz systému nakládání s komunálními odpady.** Dle zákona o místních poplatcích má v současné době obec možnost si vybrat ze dvou typů poplatků, a to: poplatek za obecní systém odpadového hospodářství a nebo poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci.
- **Motivační platby za odpady.** Možností předcházení vzniku odpadů je i zavádění plateb za odpady na základě skutečně vyprodukovaného množství (Pay-As-You-Throw).
- **Podpory ze Státního fondu životního prostředí České republiky v oblasti odpadového hospodářství.** Podoba půjček, dotací a úhrad části úroků.
- **Podpory ze státního rozpočtu (především na sběr a svoz odpadů).** Nejvýznamnější zdroj z hlediska objemu pro financování životního prostředí.
- **Výdaje z územních rozpočtů (především na sběr a svoz komunálních odpadů).** Výdaje z územních rozpočtů představují významný zdroj financování odpadového hospodářství. (při dodržení principu subsidiarity).
- **Podpory z programů a fondů Evropské unie.** Česká republika čerpá finanční prostředky z fondů EU. Jedná se zejména o Operační program Životního prostředí (OPŽP). Z OPŽP 2021 - 2027 budou podpořeny investice důležité pro rozvoj sektoru odpadového hospodářství a pro naplnění cílů POH kraje, POH ČR, a závazků vůči EU.
- **Další podpory a dotace realizované ostatními resorty.** Např. programy na podporu podnikání, na nápravu škod na životním prostředí atd.

4.2.3 Administrativní nástroje

- **Zvyšování odbornosti pracovníků veřejné správy na úseku odpadového hospodářství a v souvisejících oblastech.** Odborná příprava pracovníků veřejné správy na úseku odpadového hospodářství bude nadále součástí systému řízení resortu Ministerstva životního prostředí. Cílem je sjednotit výklad zákona o odpadech a prováděcích předpisů na úrovni krajských úřadů. Kraj bude připraven k aktivnímu zapojení tohoto nástroje do své činnosti. Kraj bude v rámci svých aktivit poskytovat možnosti proškolení pracovníků jednotlivých ORP.
- **Podporování žádoucích aktivit, vedoucích k prevenci vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností.** Uplatňovat opatření navržených v rámci Programu předcházení vzniku odpadů ČR platných pro

regionální úroveň. Např. zohlednit příslušná kritéria v podmínkách veřejných soutěží, které orgány veřejné správy vyhláší atd.

- **Upřednostňování výrobků z recyklovaných materiálů a ekologicky šetrných výrobků při zadávání zakázek na úrovni všech orgánů veřejné správy.** V roce 2010 přijala vláda „Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy“, kterými ukládá ústředním orgánům veřejné správy uplatňovat při všech nákupech environmentální požadavky, a to ve vybraných produktových skupinách. V roce 2017 schválila vláda ČR Usnesení k Pravidlům uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy.
- **Studie a jiné dokumenty Jihočeského kraje s vazbou na odpadové hospodářství.** V Jihočeském kraji to jsou zejména:
 - *Studie proveditelnosti na možnosti energetického využívání komunálních odpadů v Jihočeském kraji po ukončení skládkování neupravených komunálních odpadů včetně stanovení potřebného počtu překladišť,*
 - *Svozová studie odpadu do ZEVO v Jihočeském kraji.*

4.2.4 Informační nástroje

- **Informační služby z oblasti životního prostředí, databáze, periodika a další zdroje informací.** Ministerstvo životního prostředí je vydavatelem a správcem několika informačních zdrojů (například Informační systém odpadového hospodářství), které poskytují aktuální informace z oblasti odpadového hospodářství. Současná úroveň informačních služeb je kvalitní a odpovídá potřebám odpadového hospodářství. Tento nástroj bude na úrovni kraje využíván a dále delegován i na nižší úrovně řízení odpadového hospodářství v kraji (obce).
- **Systém veřejných projednání v rámci procesu EIA/SEA.** Posuzování vlivů na životní prostředí (proces EIA, proces SEA) je upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Procesy veřejného projednání EIA a SEA se běžně uplatňují i v oblasti odpadového hospodářství. Smyslem posuzování je zjistit, popsat a komplexně vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů a koncepcí na životní prostředí a veřejné zdraví ve všech rozhodujících souvislostech.
- **Informační systémy kraje určených pro informování veřejnosti.** Právo veřejnosti na informace je v české právní úpravě řešeno zejména zákonem o svobodném přístupu k informacím (zákon č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a zákonem o právu na informace o životním prostředí (zákon č. 123/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Nástrojem podpory veřejnosti jsou také kvalitně zpracované webové stránky, které informují o oblasti odpadového hospodářství kraje. Součástí webových stránek bude i kompletní znění POH JČK.

4.2.5. Dobrovolné nástroje

- **Dobrovolné nástroje za účelem zvyšování kvality výkonu činnosti subjektů odpadového hospodářství.** Základními dobrovolnými nástroji uplatňovanými v České republice, pro něž byly schváleny jednotlivé vládní programy, jsou Národní

program EMAS, Národní program čistší produkce, Národní program environmentálního značení. Nejrozšířenější dobrovolné nástroje v ČR jsou certifikace systému environmentálního řízení EMS podle mezinárodní normy ISO 14001 nebo systému EMAS.

- **Další formy dobrovolných aktivit podnikatelské sféry, zejména oborové programy.** Prohlubování spolupráce s podnikatelskými subjekty v oblasti životního prostředí s cílem omezování množství odpadů a nebezpečných vlastností odpadů patří mezi priority kraje.

4.3 Kritéria pro typy, umístění a kapacity zařízení pro nakládání s odpady podporovaná z veřejných zdrojů

V návaznosti na východiska pro naplnění cílů zásadních oblastí odpadového hospodářství stanovuje Jihočeský kraj následující kritéria pro typy, umístění a kapacity zařízení pro nakládání s odpady podporovaná z veřejných zdrojů:

1. Podporovat pouze takové projekty z oblasti odpadového hospodářství, které budou plně v souladu s platnou legislativou ČR a s Plánem odpadového hospodářství Jihočeského kraje a reálně přispějí k naplnění cílů a opatření POH JČK.
2. Podporovat projekty, které budou vykazovat ekonomickou, technickou účelnost a které budou v souladu s nejlepšími dostupnými technikami a bude prokázána záruka jejich udržitelnosti a odborného provozování.
3. Podporovat modernizaci stávajících zařízení, optimalizaci stávající sítě zařízení, systému sběru a svozu odpadů. Podporovat zvyšování počtu sběrných dvorů a jejich plnou integraci do stávajících systémů odpadového hospodářství v jednotlivých obcích.
4. Podporovat zvyšování počtu kompostáren na území Jihočeského kraje s přihlédnutím k aktuálním podmínkám v lokalitě. Nové kompostárny budou podporovány na základě produkce a nakládání s BRO v dané lokalitě, předpokladu garance dostatečného množství vstupních surovin, aby optimálně doplnily stávající síť kompostáren.
5. Podporovat technologické záměry v oblasti nakládání se směsným komunálním odpadem vycházejících z budoucího zákazu skládkování těchto odpadů a změny stávajícího systému.
6. Podporovat technologie na zpracování jednotlivých druhů odpadů, pro které nejsou v Jihočeském kraji dostatečné kapacity. Nová zařízení podporovat z veřejných zdrojů pouze v regionech, kde chybí zařízení pro reálné zpracování daného druhu odpadu. Podpora takovýchto technologií bude vždy zohledňovat lokální podmínky v místě předpokládané realizace zařízení, a budou upřednostňovány způsoby nakládání respektující hierarchii odpadového hospodářství.
7. Upřednostňovat technologie a zařízení umístěná do stávajících areálů zařízení nakládání s odpady nebo do prostor průmyslových zón a brownfields.
8. Doporučovat realizaci zařízení odpovídající svou kapacitou regionálnímu významu, která budou platnou součástí systému nakládání s odpady v Jihočeském kraji. Navrhovaná kapacita zařízení odpovídá potenciálu uvažovaného regionu ve vazbě na reálné kapacity již schválených a provozovaných zařízení (nevyhodnocovat pouze na základě povolených kapacit, ale na základě reálných kapacit pro jednotlivé toky odpadů a komodit).
9. V rámci procesu hodnocení vztahujícího se k podpoře z veřejných zdrojů posuzovat zařízení k nakládání s odpady z pohledu zajištění vstupů příslušných druhů odpadů, s nimiž bude nakládáno, včetně posouzení podkladů dokládajících, že v dané oblasti je dostatek odpadů pro technologii nebo systém pro nakládání s odpady, a že

zařízení je adekvátní z hlediska kapacity a ekonomické rentability a pohledu garantovaného zajištění odbytu výstupů ze zařízení.

10. Nepodporovat výstavbu nových skládek odpadů z veřejných prostředků.

4.3.1 Podpora prvků stávajících systémů odpadového hospodářství

Analytická část POH JČK vyhodnotila současný stav nakládání s odpady na území Jihočeského kraje v oblasti hlavních odpadových skupin. Závazná část dále stanovila základní cíle a opatření pro tyto odpadové skupiny a přinesla přehled zásad, za kterých je předpokládána jejich realizace. V této kapitole směrné části jsou pro hlavní odpadové toky definována východiska, konkretizované postupy a i připravované záměry, které jsou přijaty na podporu stanovených cílů a opatření a utvářejí ucelenou koncepci pro postup v dalších letech.

Jihočeský kraj doporučuje, aby se tato východiska odrazila při zpracovávání územně plánovací dokumentace obcí, nově zpracovávaných POH obcí/svazků a na jejich základě by se měla formulovat konkrétní opatření a postupy realizace pro jejich naplnění.

4.3.1.1 Komunální odpady

Komunální odpady tvoří v Jihočeském kraji významnou složku odpadového hospodářství. Jejich produkce se dlouhodobě pohybuje v posledních dvou letech nad hranicí 370 tis. tun za jeden rok. Při současném stavu obyvatel se jedná o přepočtovou hodnotu okolo 580 kg/obyvatele. Dle predikce vývoje produkce komunálních odpadů zpracované MŽP by při realistickém scénáři mělo být v Jihočeském kraji v roce 2035 produkováno až 420 tis. tun komunálních odpadů.

Z celkové produkce odpadů zauímají komunální odpady pouze 18 % podíl, nicméně dlouhodobě je více jak 70 % této produkce odstraňováno skládkováním. Tento trend je nežádoucí. I proto byla ve skupině komunálních odpadů závaznou částí stanovena nezbytná opatření k zamezení tohoto trendu a snižování jak produkce komunálních odpadů, tak zvyšování možností jejich efektivního využití.

Významnou složku komunálních odpadů tvoří SKO, pro který POH ČR stanovuje velmi přísná opatření, která byla do POH JČK transponována. Zásadní opatření jsou stanovena v oblasti omezení skládkování SKO a to s cílem úplného zákazu skládkování od roku 2030.

Na podporu těchto cílů bude v Jihočeském kraji využito zejména následujících východisek:

Oblast prevence

Podporovat osvětu a výchovu se zaměřením na školní a předškolní mládež.

Podporovat osvětu v rámci programů osvěty, výchovy a vzdělávání v Jihočeském kraji.

Podporovat opětovné použití vybraných odpadů.

Spolupracovat se zájmovými sdruženími a neziskovými organizacemi, které jsou zaměřeny na oblast osvěty a výchovy v oblasti odpadového hospodářství.

Podporovat aktivity i záměry přispívající k předcházení vzniku odpadu (např. vznik míst předcházení vzniku odpadů a opětovného použití výrobků).

Podporovat systém Pay-As-You-Throw – zaplatit za odpad dle své skutečné produkce odpadu.

Oblast systémových prvků

Zamezit skládkování SKO od roku 2030.

Zamezit energetickému využití materiálově využitelného odpadu, který lze efektivně materiálově využít.

Podporovat materiálové využití vybraných komunálních odpadů v zařízeních k tomu určených.

Podporovat rozvoj sítě pro oddělený sběr odpadů (papír, plast, sklo, kov, textil, odpady obalů, bioodpady).

Podporovat další možnosti odděleného sběru složek komunálního odpadu za účelem jeho využití.

Podporovat oddělený sběr složek komunálních odpadů ve sběrných dvorech, jejich třídění a následné předání k využití.

Podporovat výrobu „alternativních paliv“ z materiálově nevyužitelného odpadu pro spalování a energetické využití.

Podporovat energetické využití odpadů v souladu s hierarchií odpadového hospodářství a s důrazem na energetickou účinnost (dle přílohy č. 7 Zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech).

Průběžně vyhodnocovat obecní systémy pro nakládání s komunálními odpady a jeho kapacitní možnosti a navrhnout opatření k jeho zlepšení

Vyhodnocovat možnosti přeshraničního využití odpadů a v případě efektivity těchto možností je začlenit do systému nakládání s odpady v kraji.

Vyhodnocovat možnost spolupráce mezi kraji.

Podporovat pilotní projekty zabývající se kombinací systémů odděleného sběru odpadů.

Oblast technického zabezpečení systému

Podporovat energetické využití odpadů v souladu s odpadovou hierarchií.

Podporovat realizaci výstavby inovativních technologií, které upřednostňují materiálové využití komunálních odpadů.

Podporovat realizaci záměrů na vznik třídících linek se zaměřením výroby alternativního paliva z komunálních odpadů, které nelze materiálově využít.

Podporovat záměry na výstavbu ZEVO, dle aktuálních potřeb obcí/regionu/kraje. Podporované záměry musí splňovat podmínku reálného předpokladu naplnění potřebné vstupní kapacity takového zařízení a technicko-ekonomické udržitelnosti provozu při dosažení co nejvyšší energetické účinnosti.

Podporovat výstavbu překládacích stanic k přepravě energeticky využitelných odpadů.

Podporovat rekonstrukce stávajících zdrojů výroby tepla s ohledem na možnosti zavedení spoluspalování TAP vyrobeného z odpadů.

4.3.1.2 Biologicky rozložitelné odpady

Biologicky rozložitelné odpady a biologicky rozložitelné komunální odpady tvoří jednu ze základních skupin, na kterou je soustředěna pozornost v systému odpadového hospodářství kraje. Produkce těchto odpadů v Jihočeském kraji za poslední období je na ustálené hladině. Komunální odpady, které vykazují přítomnost biologicky rozložitelné složky, a jsou dle platné metodiky MŽP zahrnuty do BRKO, se podílejí významným podílem na celkové produkci komunálních odpadů v kraji.

POH JČK reaguje na priority stanovené legislativními normami na evropské a republikové úrovni a zahrnuje do závazné části cíle a opatření na zkvalitnění postupů nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, zejména pak cíle postupného omezování jejich skládkování.

Na podporu těchto cílů bude v Jihočeském kraji využito zejména následujících východisek:

Oblast prevence

Podporovat osvětu a výchovu se zaměřením na školní a předškolní mládež.

Podporovat osvětu v rámci programů osvěty, výchovy a vzdělávání v Jihočeském kraji.

Podporovat domácí, komunitní a obecní kompostování biologicky rozložitelných odpadů.

Podporovat efektivní spolupráci všech kompostárenských zařízení se zemědělci v Jihočeském kraji.

Oblast systémových prvků

Zamezit skládkování BRKO. Cílová hodnota podílu skládkování této složky činila v roce 2020 nejvíce 35 % z celkového množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vyprodukovaných v roce 1995. Snižovat množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky (od roku 2021 dále).

Stanovit systém odděleného soustředování biologicky rozložitelných odpadů a nakládání s nimi. Preferovat zpracování biologicky rozložitelných odpadů v místě jejich vzniku.

Systém sběru BRO, odděleného soustředování BRO, odděleného sběru kompostovatelných odpadů a komunitního kompostování nastavit s ohledem na možné negativní dopady na zdraví lidu a životní prostředí.

Podporovat oddělený nádobový sběr BRO a jeho začlenění do systémů odděleně sbíraných odpadů v obcích.

Podporovat sezonní sběr BRO do velkoobjemových nádob v obcích.

Podporovat oddělený sběr BRO ve stávajících sběrných dvorech.

Podporovat využití výstupních produktů ze zpracování biologicky rozložitelných odpadů (kompost, digestát) pro využití v zemědělské výrobě a v obcích.

Oblast technického zabezpečení systému

Podporovat realizaci výstavby inovativních technologií, které upřednostňují materiálové využití biologicky rozložitelných odpadů.

Optimalizovat a modernizovat stávající kompostárny, aby splňovaly legislativní a provozní podmínky.

Podporovat výstavbu kompostáren, bioplynových stanic, fermentorů na území Jihočeského kraje dle aktuálních potřeb jednotlivých obcí, které optimálně doplní stávající síť kompostáren.

Podporovat malá zařízení na zpracování BRO – kompostárny/komunitní kompostárny.

4.3.1.3 Potravinové odpady

Oblast prevence

Podporovat osvětu a výchovu se zaměřením na předcházení vzniku potravinových odpadů.

Podporovat osvětu v rámci programů osvěty, výchovy a vzdělávání v Jihočeském kraji.

Oblast systémových prvků

Podporovat snižování množství potravinového odpadu ze spotřeby potravin u občanů.

Podporovat činnost potravinových bank.

Podporovat činnosti a osvětu neziskových a charitativních organizací a dalších iniciativ v oblasti předcházení vzniku potravinových odpadů.

Oblast technického zabezpečení systému

Podpora programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti předcházení vzniku odpadů z potravin.

4.3.1.3 Nebezpečné odpady

Oblast nebezpečných odpadů vykázala za poslední dekádu značné zlepšení, co se množství produkce týče i způsobů nakládání. Tohoto efektu bylo dosaženo zejména zapojením sběrných dvorů do systémů odpadového hospodářství obcí a pozitivními efekty systému zpětného odběru výrobků prostřednictvím povinných osob. Produkce nebezpečných odpadů v Jihočeském kraji v posledních dvou letech výrazně vzrostla, v roce 2021 dosahovala cca 140 tis. tun/rok, což přepočtem činí okolo 220 kg/obyvatele za rok. Na celkové produkci odpadů se podílejí nebezpečné odpady zhruba 7 %.

POH ČR definuje zásadní cíle, které jsou soustředěny do oblasti problematiky snižování měrné produkce nebezpečných odpadů a zvyšování podílů využití nebezpečných odpadů.

Na podporu těchto cílů bude v Jihočeském kraji využito zejména následujících východisek:

Oblast prevence

Podporovat osvětu a výchovu se zaměřením na školní a předškolní mládež.

Podporovat osvětu v rámci programů osvěty, výchovy a vzdělávání v Jihočeském kraji.

Podporovat zapojení povinných osob do osvětových, vzdělávacích a informačních aktivit.

Zvyšovat povědomí občanů o postavení sběrných dvorů v systému odpadového hospodářství.

Oblast systémových prvků

Podporovat zvyšování odděleného soustředování nebezpečných odpadů.

Podporovat zapojení povinných osob v oblasti zpětného odběru výrobků do systému odpadového hospodářství obcí.

Podporovat optimalizaci stávajících zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady (např. sběrné dvory).

Podporovat mobilní sběr odpadů jako doplňkový prvek systému nakládání s odpady.

Podporovat odstranění starých zátěží a černých skládek v souladu s legislativními nástroji.

Oblast technického zabezpečení systému

Podporovat realizaci výstavby inovativních technologií, které upřednostňují materiálové využití nebezpečných odpadů zbavených nebezpečných vlastností.

Podporovat realizaci výstavby technologií, které snižují nebezpečné vlastnosti odpadů.

Podporovat výstavbu nových sběrných dvorů na území Jihočeského kraje.

4.3.1.4 Výrobky podléhající režimu zpětného odběru

Skupina výrobků podléhající povinnosti zpětného odběru je část odpadového toku, která na základě stanovených legislativních pravidel pozitivně ovlivňuje oblast nebezpečných odpadů a přenesením povinností na povinné osoby se podstatně zlepšilo nakládání s těmito odpady.

Základní cíle v POH JČK v oblasti výrobků podléhající povinnosti zpětného odběru jsou stanoveny pro vozidla s ukončenou životností, elektrická a elektronická zařízení, baterie a akumulátory a pneumatiky. Cíle a opatření jsou soustředěny na oblast podpory odděleného sběru, upřednostňování materiálového využití a prevence. Na podporu těchto cílů bude v Jihočeském kraji využito zejména následujících východisek:

Oblast prevence

Podporovat osvětu a výchovu se zaměřením na školní a předškolní mládež.

Podporovat osvětu v rámci programů osvěty, výchovy a vzdělávání v Jihočeském kraji.

Podporovat zapojení povinných osob do osvětových, vzdělávacích a informačních aktivit.

Realizovat informační kampaně pro občany a provozovatele zařízení společně s oprávněnými osobami.

Oblast systémových prvků

Podporovat zvyšování odděleného sběru.

Podporovat rozvoj sítě pro oddělený sběr odpadů v obcích a to jak prostřednictvím sběrných dvorů tak separovaného sběru.

Podporovat technologie materiálového a energetického využití těchto odpadů za současného dodržení hierarchie odpadového hospodářství.

Podporovat optimalizaci stávajících zařízení pro nakládání s těmito odpady, zejména s autovraky.

Vyhodnocovat možnosti přeshraničního využití těchto odpadů a v případě efektivity těchto možností je začlenit do systému nakládání s odpady v kraji.

Oblast technického zabezpečení systému

Podporovat realizaci výstavby inovativních technologií, které upřednostňují materiálové využití nebezpečných odpadů.

Podporovat výstavbu nových sběrných dvorů na území Jihočeského kraje a jejich zapojení do systému sběru těchto odpadů.

4.4 Záměry na potřebná zařízení pro nakládání s odpady

Na podporu závazných opatření byly navrženy rámcové možnosti rozvoje sítě k nakládání s odpady na území Jihočeského kraje. Tyto možnosti jsou výčtem hlavních směrů podpory systému na úrovni municipalit. Tyto záměry nejsou závazné ani jediné možné. V případě vzniku nových záměrů, které budou v souladu s POH JČK, bude krajský úřad i jednotlivé obce posuzovat jejich efektivitu vzhledem ke všem relevantním faktorům a případně je i podporovat. Všechny uvedené záměry, jakožto i případné další nové záměry, budou vyžadovat náležité posouzení souladu s POH JČK.

4.4.1 Komunální odpady

Separovaný sběr využitelných složek komunálních odpadů je jedním ze základních prvků systému nakládání s komunálními odpady na území kraje. Hustota sítě je neustále navyšována dle aktuálních potřeb v jednotlivých lokalitách v závislosti na alokaci finančních prostředků.

Na základě zpracovaných analýz sestavených při zpracování POH JČK a v návaznosti na předchozí agendu krajského úřadu v oblasti budoucích potřeb systémových prvků odpadového hospodářství byl stanoven minimální počet rozšíření stávajících sběrných míst ve výši 150 nových stání. V době zpracování aktualizace POH JČK není znám přesný počet sběrných míst, spousta měst také zavádí systém „door to door“, v rámci kterého mají občané nádobu na třídění (zejména papíru, plastů, popř. i bioodpadů) přímo u svých domovů. Minimální počet sběrných stání, která by měla být ještě vybudována, není s ohledem na výše uvedené stanoven. Je doporučena podpora rozšiřování sítě sběrných míst a podpora zavádění třídění odpadů formou systému „door to door“.

Nová stání budou lokalizována dle místních potřeb jednotlivých obcí, součástí jejich zřízení bude i informační podpora.

Nové technologické prvky oblasti nakládání s komunálními odpady

Vzhledem k přijatým cílům a opatřením v POH JČK v oblasti nakládání s odpady a následně celkové změně současného systému, které bude k naplnění těchto cílů nezbytné, bude nutné začlenit do stávajících systémů nové technologické prvky a zabezpečit jiný způsob koncového využití komunálních odpadů. V praxi to znamená odklon od současného skládkování těchto odpadů k jejich využití, zejména recyklaci a energetickému zpracování. Pro zabezpečení těchto potřeb budou na území kraje zřízena nová zařízení, která celkově přispějí k dosažení cílů POH JČK, resp. POH ČR.

Třídící stanice

Třídící stanice (linky) na separaci využitelných složek z odpadů, zejména papíru a plastu. Třídící linky mohou být součástí celkových záměrů na nové způsoby nakládání s odpadem, jako první stupeň recyklace.

Na základě zpracovaných analýz sestavených při zpracování POH JČK a v návaznosti na předchozí agendu krajského úřadu v oblasti budoucích potřeb systémových prvků odpadového hospodářství byl stanoven předpokládaný počet instalace nových zařízení na

5 – 8 třídících stanic na území kraje. Realizátorem měly být jednotlivé ORP ve spolupráci s dalšími subjekty na území kraje. V době zpracování aktualizace POH JČK není KÚ znám žádný připravovaný záměr výstavby linky na třídění využitelných složek ze směsného komunálního odpadu.

Zařízení na využívání a předúpravu odpadů

Zařízení na využívání a předúpravu odpadů jsou v novém systému zejména drtící linky s mechanicko-biologickým systémem sušení, kdy výstupním produktem je TAP (dle Vyhlášky č. 169/2023 Sb.,) vzniklé z komunálního odpadu. TAP bude zpracováno takovým způsobem, aby jej bylo možno spalovat ve kotlích, většinou po rekonstrukci stávajících tepláren na území kraje.

Na základě zpracovaných analýz sestavených při zpracování POH JČK a v návaznosti na předchozí agendu krajského úřadu v oblasti budoucích potřeb systémových prvků odpadového hospodářství byl stanoven předpokládaný počet instalace nových zařízení na 10 zařízení na využívání a předúpravu odpadů. Dle aktualizace POH JČK je předpoklad výstavby těchto zařízení v kraji spíše ojedinelý (<3).

Zařízení k energetickému využívání komunálních odpadů

Koncovým prvkem systému nakládání zejména se směsným komunálním odpadem budou zařízení k energetickému využívání odpadů. Předpokladem je výstavba 1 ZEVO o kapacitě nad 160 tis. t/rok energeticky využitelných odpadů, doplněného 1 až 2 ZEVO menších kapacit.

Nově vytvořená kapacita by měla pokrýt potřeby kraje. Předpokládané investiční náklady činí cca 10 -12 miliard Kč.

Připravované záměry by měly navazovat na Studii proveditelnosti na možnosti energetického využívání komunálních odpadů v Jihočeském kraji po ukončení skládkování neupravených komunálních odpadů včetně stanovení potřebného počtu překladišť, Územní energetickou koncepci Jihočeského kraje na období let 2018 – 2043, Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje a Svozovou studii odpadu do ZEVO v Jihočeském kraji.

Podrobnější informace jsou uvedeny v kapitole 4.4.5.

Pro optimalizaci systému svozu energeticky využitelných odpadů do ZEVO (zejména SKO) je nutné na území Jihočeského kraje vybudovat překládací stanice.

Část odpadů do vzdálenosti 25 až 30 km bude do jihočeských ZEVO svážena přímým svozem. Pro zajištění svozu odpadů z obcí vzdálenějších od ZEVO je potřeba vybudovat svozový systém sestávající z navržených překladišť odpadu a z velkokapacitní dopravy odpadu z překladišť do ZEVO. Tento systém svozu odpadů do ZEVO nahradí stávající skládky odpadu, na které bude od roku 2030 odpady dle zákona č. 541/2020 Sb. zakázáno ukládat.

Možnosti využívání železniční dopravy jsou zatím omezené, a to vzhledem k poměrně malým vzdálenostem a ekonomice železniční dopravy, která je dražší než doprava po silnici.

4.4.2 Biologicky rozložitelné odpady

V době zpracování POH JČK bylo na území Jihočeského kraje provozováno 39 zařízení, v nichž dochází ke kompostování odpadů. V době aktualizace POH JČK bylo na území Jihočeského kraje provozováno 35 kompostáren a 21 tzv. malých zařízení, celkem tedy 56 zařízení, kde dochází ke kompostování. Dále se v kraji nachází ještě komunitní kompostárny, jejichž přesný počet nebyl v době aktualizace POH JČK znám.

Z hlediska nově nastavených cílů a opatření v oblasti BRO a BRKO v POH JČK budou výstavby nových zařízení tohoto typu podporovány, aby došlo k podpoře technického zázemí pro realizaci cílů na vyšší separaci BRO a BRKO z komunálního odpadu a jejich efektivního materiálového využití. Nové kompostárny budou podporovány na základě produkce a nakládání s BRO v dané lokalitě tak, aby optimálně doplnily stávající síť kompostáren. Počet nově vzniklých kompostáren na zpracování BRKO a uzavřených fermentorů pro zpracování BRKO a vedlejších zemědělských produktů byl v POH JČK stanoven na 30 – 40 zařízení celkem. S ohledem na to, že od doby zpracování POH JČK již byly některé záměry realizovány, lze uvažovat o navýšení počtu těchto zařízení v počtu do 20 zařízení.

4.4.3 Nebezpečné odpady a výrobky podléhající režimu zpětného odběru

Hlavní součástí systému nakládání s nebezpečnými odpady a výrobky podléhající režimu zpětného odběru se postupem času staly sběrné dvory v jednotlivých obcích kraje. Sběrné dvory slouží jako místa předání nebezpečných odpadů na území obce a zároveň mají ve většině případů uzavřený smluvní vztah s kolektivními systémy pro výrobky podléhající režimu zpětného odběru a poskytují občanům možnost předání těchto výrobků v rámci svého provozu.

Sběrné dvory jsou nedílnou součástí systému odpadového hospodářství obcí a návazně i celého kraje. Ve velkých okresních městech s vyšším počtem obyvatel je provozováno několik sběrných dvorů, jelikož lépe pokryjí správní území z hlediska dosažitelnosti těchto zařízení pro občana.

Jelikož efekt provozování sběrných dvorů byl v minulém období znatelný a velmi pozitivní, zejména v oblasti nebezpečných odpadů, výrobků podléhající povinnosti zpětného odběru a i v problematice výskytu černých skládek, bude i nadále kraj podporovat aktivity jednotlivých subjektů (obcí) vedoucích k dalšímu zahušťování sítě sběrných dvorů a zvýšení dostupnosti těchto zařízení pro občany kraje.

V rámci analýz sestavených při zpracování POH JČK a v návaznosti na předchozí agendu krajského úřadu v oblasti budoucích potřeb systémových prvků odpadového hospodářství bylo stanoveno, že uvažované rozšíření sítě sběrných dvorů na území kraje se pohybuje okolo 70 nových sběrných dvorů. Tento předpoklad vycházel z analýzy plnění cílů nového POH JČK i sumarizace požadavků potřeb jednotlivých obcí. V rámci aktualizace POH JČK je doporučeno nadále výstavbu sběrných dvorů významně podporovat. V rámci rozšíření počtu sběrných dvorů lze uvažovat o vybudování dalších cca 20 až 30 nových sběrných dvorů.

Jednotlivé obce bude kraj informovat o těchto možnostech v rámci své běžné činnosti v oblasti informační podpory.

4.4.4 Souhrn potřeb nových zařízení pro nakládání s odpady

Druh zařízení	Předpokládaný počet uvedený v POH JČK	Předpokládaný počet dle aktualizace POH JČK
Sběrné dvory	70	20 - 30
Kompostárny a fermentory	30-40	<20
Třídící stanice	5-8	<i>nestanoven</i>
Zařízení na využívání a předúpravu odpadů	10	<3
Zařízení k energetickému využívání komunálních odpadů	3-5	3
Stání separovaného sběru KO	150	<i>nestanoven</i>
Překládací stanice k přepravě energeticky využitelných odpadů	<i>nestanoven</i>	<4

Pozn. Celková kapacita skládek v kraji by měla být do roku 2030 dostačující.

4.5 Role a činnosti kraje

Základním východiskem role kraje při utváření systémů odpadového hospodářství na území kraje, na které je nutno upozornit je, že zodpovědnost za odpady a nakládání s nimi má původce a kraj nemá právo zasahovat do samostatné působnosti a práv původců. V tomto případě jsou to zejména jednotlivé obce na území kraje, které promítnou cíle krajského POH do vlastní územně plánovací dokumentace, a budou konkretizovat nastavené cíle do opatření a realizovaných záměrů. Kraj se v maximální možné míře snaží pomáhat a koordinovat činnosti původců vedoucí k přípravě a realizaci integrovaných projektů nakládání s komunálními odpady.

Realizace jednotlivých zařízení, která přispějí k naplnění cílů a opatření POH JČK, je přenesena na jednotlivé ORP a obce na území kraje. Z jednání, která předcházela zpracování aktualizace POH JČK, vyplynulo, že je zde předpoklad vybudování zařízení, které by mohlo kapacitně pokrýt z větší části celokrajské objemy produkovaných komunálních odpadů, a to ZEVO Vráto – zařízení pro termické využití odpadu k výrobě tepelné a elektrické energie v lokalitě Vráto v Českých Budějovicích. Toto zařízení by mohlo být doplněno o 1 až 2 ZEVO menších kapacit. Kraj tyto záměry respektuje a posunul se do role možného koordinátora, který může zabezpečovat informační podporu, bude-li o to požádán. Zároveň bude v rámci své činnosti kontrolovat soulad jednotlivých záměrů s cíli POH JČK a podporovat realizaci takových záměrů, které budou v souladu s POH JČK a přispějí k naplnění jeho cílů.

Jihočeský kraj klade také velký důraz na zvýšení úrovně environmentálního vědomí všech obyvatel kraje. Realizuje program „Intenzifikace odděleného sběru a zajištění využití komunálních odpadů včetně jejich obalové složky v Jihočeském kraji“. V rámci tohoto programu se mohou obyvatelé a obce zapojovat do mnoha akcí podporujících odpadové hospodářství v kraji (např. díky tomuto programu si obce mohou rozšířit sítě sběrných nádob, na separované komodity).

Další významnou aktivitou v kraji je realizace cílů koncepce EVVO na období 2021 - 2030, která podporuje efektivní environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu občanů v kraji prostřednictvím vyhlášení grantových programů. V září 2021 byla koncepce schválena krajským zastupitelstvem (unesení č. 81/2021/ZK-10 ze dne 9. 9. 2021). Systematická spolupráce a koordinace aktivit EVVO je zajišťována na úrovni Krajského úřadu Jihočeského kraje koordinátorem EVVO a v rámci činnosti Koordináční skupiny EVVO (KS EVVO). Tato koordinace funguje napříč všemi oblastmi systému EVVO Jihočeského kraje. Dále funguje spolupráce jednotlivých složek systému EVVO Jihočeského kraje v rámci dílčích aktivit a projektové činnosti. Jihočeský kraj se stal (nefinančním) partnerem v projektu „Vytvoření a rozvoj sítě environmentálních informačních a poradenských center v Jihočeském kraji“, jehož realizace byla podpořena z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) a MŽP ČR. Jedním z výstupů projektu byl vznik občanského sdružení Krasec (březen 2007) jako zastřešující organizace pro ekologické organizace, které na území kraje zajišťují poradenství a osvětu veřejnosti.

Na Krajském úřadě Jihočeského kraje na realizaci EVVO spolupracuje odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví (OZZL) s odborem školství, mládeže a tělovýchovy (OŠMT). Na OZZL zajišťuje EVVO koordinátor na plný úvazek. Na území Jihočeského kraje fungují příspěvkové organizace zřizované krajem a obcemi, jako jsou např. ZOO ohrada Hluboká nad Vltavou, při níž je zřízeno centrum ekologické výchovy, dále CEV Dřípatka při DDM Prachatice a CEV Podskalí – součást DDM Strakonice, nebo ekoporadna při Šmidingerově knihovně ve Strakonících.

Dále sem patří krajem a obcemi zřizovaná muzea, knihovny, informační a kulturní střediska, která v menší či větší míře také působí v oblasti EVVO. Veškeré tyto aktivity budou i nadále podporovány a struktura sítě na podporu environmentální výchovy bude v souladu s programem rozšiřována.

Přílohy

Příloha č. 1

Seznam použitých zkratk

BRO	biologicky rozložitelný odpad
BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad
ČR	Česká republika
EIA	hodnocení vlivu na životní prostředí
EK (EC)	Evropská komise (European Commission)
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme (systém environmentálního řízení)
EMS	Environment Management System (systém environmentálního řízení)
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchovy a osvěta
IS	informační systém
ISOH	Informační systém odpadového hospodářství
ISOP	Informační systém ochrany přírody
KO	komunální odpad
MBÚ	mechanicko-biologická úprava
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NO	nebezpečný odpad
OO	ostatní odpady
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
POH JČK	Plán odpadového hospodářství Jihočeského kraje
SEA	proces posuzování vlivů koncepce na životní prostředí
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SKO	směsný komunální odpad
TAP	tuhá alternativní paliva (dle Vyhlášky č. 169/2023 Sb.)
TZS	technické zabezpečení skládek
ZEVO	zařízení na energetické využívání odpadů